

Bölüm 4

SAĞLIK İLETİŞİMİ KAVRAMI VE SOSYAL MEDYADA SAĞLIKLI “SAĞLIK İLETİŞİMİ”

Seçil UTMA¹

GİRİŞ

Son yıllarda tüm dünyada medyada sağlıkla ilgili haberlerin nicelik olarak arttığı göze çarpmaktadır. Medya kuruluşları sağlık alanıyla ilgili enformasyonun kamuoyuna ulaşmasını sağlamakta, bu bilgiler geniş halk kesimleri tarafından ilgiyle takip edilmektedir.

Sağlık gibi insan yaşamıyla doğrudan ilişkili olan hayati bir konuda verilen enformasyonun doğru ve güvenilir olması büyük önem taşımaktadır. Yapılan çalışmalar kitle iletişim araçları vasıtasıyla geniş halk kesimlerine ulaştırılan sağlık mesajlarının genellikle doğru olmayan ya da eksik enformasyondan oluştuğunu göstermektedir (Ardıç ve Köksoy, 2014: 899). Bu açıdan hasta ve sağlık personeli arasında başlayıp, kitle iletişim araçlarına kadar uzanan geniş bir yelpazede gerçekleşen sağlık iletişimi konusu son yıllarda giderek önem kazanmıştır.

Bireyden başlayarak tüm toplumun sağlığını geliştirmeyi amaçlayan sağlık iletişiminde, kitle iletişim araçları aracılığıyla bireyin mevcut sağlık bilgisinin pekiştirilerek, sağlık hizmetlerinden yararlanması ve sonuçta hizmet kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.

Sağlıklı bireyler olmanın zeminini hazırlayan en önemli unsurlardan biri kendi sağlığını koruma konusunda bilinçli olmaktan geçmektedir. Bu aşamada doğru sağlık bilgisine ulaşmak önem taşımaktadır. Sağlık iletişiminin ilk basamağını oluşturan doktor-hasta iletişimi büyük önem taşıırken, gelişen dünyada kitle iletişim araçları ile sağlık bilgisinin yayılması giderek yaygınlık kazanmıştır. Buna son yıllarda sosyal medya platformları da eklenmiştir. Bu platformlar sağlık bilgisinin hem yayıldığı hem de bizzat inşa edildiği bir zemin sunmaktadır.

İnternet ve sosyal ağlar aracılığıyla gerçekleştirilen sağlık iletişimi, geleneksel araçlara göre hedef kitle üzerinde daha etkili olmakta, internetin karşılıklı etkileşime açık, interaktif bir özellik taşıması kullanıcılara büyük fırsatlar sunmaktadır. Bu platformlar aracılığıyla hekimler hastalarına çevrimiçi ortamda bilgi aktarabil-

¹ Öğr.Gör.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Atça MYO, secilut@hotmail.com

- Özellikle sağlıkla ilgili enformasyon verilirken habercilik değerleri standartları göz önüne alınmalı, umut tacirliğine yol açacak yayınlardan kaçınılmalıdır.
- Medya kuruluşları tiraj ve rayting kaygısından uzaklaşarak, temel işlevi olan kamuoyunu doğru bilgilendirme misyonuyla hareket etmelidir.
- Doğru bir sağlık iletişiminin sağlanması için alanda uzmanlaşma sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abroms, L.Schiavo & R. Renata & Lefebvre, R. Craig (2008). New Media Cases in Cases in Public Health Communication & Marketing: The Promise and Potential, *Public Health Communication & Marketing*, 2: 3-10.
- Ardıç, Ç.A.& Köksoy, S.(2014). Sağlık Alanında Sosyal Medyanın Kullanımı: Twitter'da Sağlık Mesajları, *Akademik Bilişim'14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 5 - 7 Şubat 2014, Mersin.
- Atkinson, N.(2009). Social Media Use in the United States: Implications for Health Communication, *Journal of Medical Internet Research*, 11(4):1-15.
- Cavallo, D. N. & Tate, D. F.& Ries, A. & V.Brown, J. D.DeVellis, &R. F. & Ammerman, A. S. (2012). A Social Media-Based Physical Activity Intervention A Randomized Controlled Trial. *American Journal of Preventive Medicine*, 43 (5), 527-532.
- CDC (Centers of Disease Control and Prevention) (2011). The Health Communicator's Social Media Toolkit.,1-59. http://www.cdc.gov/socialmedia/tools/guidelines/pdf/socialmediatoolkit_bm.pdf, 20.11.2012.
- Çakkal, Ö. (2014). *Medya Sağlığına Dikkat Etme Yolunda*, <http://www.sdplatform.com/Yazilar/Konuk-Yazilar/312/Medya-sagligina-dikkat-etme-yolunda.aspx>, Erişim Tarihi: 06.06.2014.
- Çınarlı İ. (2008). *Sağlık İletişimi ve Medya*, İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Daldal, E. (1978). *Haberleşme Kuramları ve Uygulamaları*, İlker Matbaası, Bornova.
- Ergül H. (2013). Etkili bir sağlık iletişimi: Azerbaycan'da Bir Saha Araştırması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 28(2):166-8.
- Fox S. (2006). Online Health Search 2006. <http://www.pewinternet.org/2006/10/29/online-health-search-2006/>
- Fox, S. (2011). The Social Life of Health Information, 2011. <http://pewinternet.org/Reports/2011/Social-Life-of-Health-Info.aspx>
- Fox, S, & Duggan, M. (2013). Pew Research Center-Health Online [Çevrimiçi]. *Pew Research Center*, http://www.pewinternet.org/2013/01/15/health-online-2013/?beta=true&utm_exp-id=53098246-2.Lly4CFSVQG2lphsg-Koplg.1, [Erişim Tarihi: 10/12/2015].
- Güz,N. (1998). *Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Hillard, C. (2012). Social Media for Healthcare: A Content Analysis of MD Anderson's Facebook Presence and its Contribution to Cancer Support Systems, *The Elon Journal of Graduate Research in Communications*, 3(1): 23-32.
- İlal, E. (1997). *İletişim, Yiğimsal İletişim Araçları ve Toplum Kavramlar-Kurumlar-Kuramlar*, Der Yayınları, İstanbul.
- Koçak, A. & Bulduklı, Y. (2010) Sağlık İletişimi: Yaşlıların Televizyonda Yayınlanan Sağlık Programlarını İzleme Motivasyonları. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(3): 5-17.
- Lau, A. & Gabarron, F.& Armayones, M. (2012). Social media in health--what are the safety concerns for health consumers?. *Health Information Management Journal*, 41(2), 30-35.
- Moorhead, S. & A., Hazlett, & D. E., Harrison& L., Carroll & J. K., Irwin, A. & Hoving, C. (2013). A New Dimension of Health Care: Systematic Review of the Uses, Benefits, and Limitations of Social Media for Health Communication. *Journal of Medical Internet Research*, 15 (4).

İletişim Çalışmaları II

- Myslin, M.& Zhu, S. H. & Chapman, W. & Conway, M. (2013). Using Twitter to examine smoking behavior and perceptions of emerging tobacco products. *Journal of Medical Internet Research*, 15, e174.
- Okay, A. (2008). *Sağlık İletişimi*, İstanbul: MediaCat Kitapları.
- Okay, A. (2015). Sağlık İletişiminde İnternet <http://www.sdplatform.com/KategoriYazilariAciklama.aspx?ID=245>, Erişim Tarihi: 14.05.2015.
- Oskay, Ü. (1969). *Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş*, AÜ SBF Yayınları, No:281, Ankara.
- Robledo, D. (2012). Integrative Use of Social Media in Health Communication, *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 2(4): 77-95.
- Rogers E. M. (1994). The field of health communication today. *American Behavioral Scientist*, 38:208-11
- Sezgin, D. (2010). *Sağlık İletişimi Paradigmaları ve Türkiye: Medyada Sağlık Haberlerinin Analizi*. (Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tabak, R.S.(2006). *Sağlık İletişimi*, 3.Baskı, İstanbul, Literatür Yayınları.
- Tengilimoğlu, E.& Parıltı, N.& Yar, C.E. (2015) Hastane ve Hekim Seçiminde Sosyal Medyanın Kullanım Düzeyi: Ankara İli Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2): 76-96.
- Thomas, R. K.(2006). Health Communication, USA: *Springer Science Business Media Inc*.
- Ulu, A. (2008). *İletişim Teknikleri*, Tuna Matbaacılık, Aydın.
- WHO (1998). Health Promotion Glossary, <http://www.who.int/healthpromotion/about/HPR%20Glossary%201998.pdf>, 20.11.2012